

Podjetje za proizvodnjo, storitve, ekologijo in trgovino
Podreča 115, 4211 Mavčiče
Tel. + 386 4 250 55 75, 250 55 76 Faks: + 386 4 250 55 76
e-mail: drago@kalkem.si, tomaz@kalkem.si
GSM 041 325 714

OBČINA MIREN – KOSTANJEVICA

ČISTILNA NAPRAVA VRTOJBICA

MNENJE O UPRAVIČENOSTI IZVEDBE IZTOČNEGA
KANALA IZ ČISTILNE NAPRAVE OB VRTOJBICI

JULIJ 2010

POROČILO

Ob Vrtojbi je predvidena izgradnja čistilne naprave velikosti 41.000 PE po tehnologiji MBR.

V skladu z uredbo o emisiji snovi pri odvajanju odpadne vode iz komunalnih čistilnih naprav Ur. l. RS 45/07 je za čistilno napravo take velikosti predpisana sledeča kvaliteta vode na iztoku:

BPK ₅	≤20 mg/l
neraztopljeni delci	≤35 mg/l
amoniak	≤10 mg/l

Kvaliteta vode na iztoku iz MBR čistilne naprave je po nekaterih parametrih sledeča:

BPK ₅	5 mg/l
neraztopljeni delci	5 mg/l
amoniak	5 mg/l

V skladu z meritvami, ki so bile izvedene na merilni postaji Miren, je kvaliteta vodotoka Vipava po nekaterih parametrih, katerih vrednost je odvisna od pretoka, sledeča:

BPK ₅	0,5 do 10,7 mg/l
amoniak	0 do 0,272 mg/l

Glede na meritve, bo kvaliteta iztoka iz čistilne naprave po parametru BPK₅ boljša, kot je trenutno občasno po tem parametru kvaliteta Vipave.

V času priprav na gradnjo čistilne naprave ob Vrtojbi, je bilo narejenih kar nekaj študij, katere so obdelale vplive izpusta očiščene odpadne vode iz čistilne naprave na stanje vodotoka Vrtojba in Vipava.

- Študija vpliva prečiščene odpadne vode iz CČN Nova Gorica na kakovost reke Vipave na odseku skozi Miren (2007), (2910). V študiji je bilo upoštevano čiščenje po tehnologiji SBR, ki zagotavlja slabšo kvaliteto iztoka kot tehnologija MBR, vendar še vedno boljše od zahtevane z zakonodajo. V najbolj sušnem obdobju izpust iz čistilne naprave predstavlja 12,5 % pretoka reke Vipave. Vpliv iztoka na vodotok se pokaže šele po 20 km dolvodno. Iztok iz ČN ne bo imel bistvenega vpliva na kakovost reke Vipave, ne glede na to, ali bo iztok pred naseljem Miren ali za njim. Glej priložen zaključek (A).
- Ocena vpliva izpusta prečiščene vode iz čistilne naprave ob Vrtojbi na vodotok (2009), (2907). Za Vrtojbo izpust predstavlja 35 % pretoka. V sušnem obdobju Vrtojba skoraj presahne, tako da izpust predstavlja več kot 90 % pretoka. Za Vrtojbo ni meritev, računski deset letni sušni pretok pa znaša 20 l/s. Za reko Vipavo je v 53 letnem obdobju najnižji izmerjeni pretok znašal 690 l/s. Deset letni sušni pretok znaša 1.225 l/s, tako da izpust iz čistilne naprave predstavlja od 11 do 12 % desetletnega sušnega pretoka. Glej priložena zaključka (B, C).
- Ocena vpliva izpusta prečiščene vode iz čistilne naprave "ob Vrtojbi" na vodotok Vipave (Ekološko inženirstvo). V študiji so predstavljene klasična, SBR in MBR tehnologija čiščenja odpadnih vod. MBR tehnologija zagotavlja daleč najboljšo

- kvaliteto iztoka iz čistilne naprave. Tako očiščena odpadna voda, bi lahko pozitivno vplivala na potok Vrtojbo in posredno na reko Vipavo. Glej priloženi zaključek (D).
- Hidrološko - hidravlična analiza območja Regionalnega prostorskega načrta Čistilne naprave ob Vrtojbi (2009), (2873). V analizi je obdelano poplavna varnost bodoče čistilne naprave in pretočnost struge Vrtojbe po izgradnji čistilne naprave in določa koto platoja bodoče čistilne naprave.

MNENJE

Vse študije katere so bile narejene ugotavljajo, da je izgradnja iztočnega kanala skozi Miren, do meje z Italijo, popolnoma nepotrebna in neupravičena, saj nima pozitivnega vpliva na kvaliteto vodotoka Vipava. Glede na trenutno stanje bo kvaliteta iztoka boljša, kot je v nekaterih časovnih obdobjih trenutno kvaliteta vodotoka Vipava. Najbolj kritična so sušna obdobja, ko je kvaliteta vodotoka Vipava slaba in takrat bo iztok očiščene vode iz čistilne naprave izboljšal kvaliteto vodotoka Vipava, na delu toka skozi naselje Miren. V vodotok Vipava bo takrat dotekal iztok, ki bo enake ali boljše kvalitete od vodotoka, hkrati pa se bo povečal pretok vodotoka.

Študije tudi ugotavljajo, da je danes vodotok Vrtojba v sušnem vremenu praktično odprt kanalizacijski kanal, saj je takrat količina odpadnih vod, ki se stekajo v Vrtojbo večja od pretoka vodotoka. Ko bo zgrajena čistilna naprava odpadne vode ne bodo več odtekale v potok Vrtojba. Potok ima računsko ugotovljen sušni pretok z deset letno povratno dobo 20 l/s, kar praktično pomeni, da v najbolj sušnih obdobjih brez odpadne vode lahko na področju s prodnato podlago presahne, to pa je dol vodno od Doljne Vrtojbe, gor vodno od tod pa je struga regulirana. To pa ni dobro za živalske in rastlinske vrste, ki se nahajajo v potoku. Zaradi tega bi bilo zelo dobro, da se prečiščena odpadna voda iz čistilne naprave v količini cca 140 l/s, takoj ob čistilni napravi izpušča v potok Vrtojba in se s tem ohranja potreben vodostaj (biološki minimum) potoka Vrtojba tudi v sušnem obdobju. Iz tega razloga je razvidno, da je tudi izgradnja iztočnega kanala od čistilne naprave do izliva Vrtojbe v reko Vipavo nepotrebna in neupravičena.

Moje mnenje je osnovano na študijah katere so bile narejene in sem jih pregledal ter na lastnih izkušnjah, saj se kot strokovnjak že več kot 20 let ukvarjam s projektiranjem, izgradnjo, obratovanjem in vzdrževanjem industrijskih in komunalnih čistilnih naprav. Poleg tega že od rojstva živim na deželi, na kmetiji in imam stalen stik z naravo ter tudi občutek za naravne procese.

Čistilna naprava Vrtojba bo delovala po tehnologiji MBR, ki odpadno vodo prečisti do zelo visoke kvalitete in z lahkim srcem napišem, da iztok iz čistilne naprave ne bo imel negativnega vpliva na potok Vrtojba, prej pozitivnega, posebno v sušnem obdobju. Posredno pa iztok ne bo imel vpliva na reko Vipava. Moje mnenje je tudi, da bo izgradnja čistilne naprave Nova Gorica ob izpustu prečiščene odpadne vode v potok Vrtojba, bistveno izboljšala življenske razmere prebivalcev ob Vrtojbi dolvodno od čistilne naprave ter tudi izboljšala življenske razmere prebivalcev ob Vipavi dolvodno od izliva Vrtojbe v reko Vipavo.

Drago Kalan, univ.dipl.kem

Kalan

9. ZAKLJUČEK

Na osnovi pridobljenih podatkov smo izvedli matematično modeliranje vpliva prečiščene odpadne vode iz Centralne čistilne naprave Nova Gorica, na kakovost reke Vipave na odseku skozi naselje Miren. Pri izračunu smo upoštevali najbolj kritične razmere, kot so najnižji pretok reke Vipave, maksimalno temperaturo in maksimalne vrednosti onesnaženja prečiščene odpadne vode (maksimalna projektirana vrednost).

Koncentracija raztopljenega kisika v površinskih vodah spada med najpomembnejše parametre ocenjevanja njihove kvalitete. Določitev koncentracije raztopljenega kisika je povezana s kontrolo onesnaženja, oziroma s preučevanjem pogojev za rast in reprodukcijo vodnih organizmov in služi kot osnova testa biokemijske potrebe po kisiku.

Izračuni so pokazali, da tudi pri najbolj kritičnih pogojih koncentracija raztopljenega kisika ne bo padla pod 7 mg/l, minimalna koncentracija raztopljenega kisika pa bo dosežena okoli 20 km pod izpustom prečiščene odpadne vode iz CČN Nova Gorica. Ker bi bila kljub iztoku očiščene odpadne vode iz CČN v reki Vipavi zagotovljena zadostna koncentracija raztopljenega kisika, ki bi preprečevala razvoj ugodnih razmer za eutrofikacijo, bosta kemijsko stanje in biološka kakovost reke Vipave ostala nespremenjeni.

Na osnovi rezultatov modelnega izračuna ugotavljamo, da iztok iz CČN Nova Gorica **ne bo imel bistvenega vpliva na kakovost reke Vipave, ne glede na to, ali bi bil iztok pred naseljem Miren ali za njim.**

Opozoriti je potrebno, da bi trasa predvidenega iztočnega kanala od CČN poteka po poplavnih površinah (do lokacije 1 po poplavnih površinah Vrtojbe oz. do lokacije 2 po poplavnih površinah Vrtojbe in Vipave), zato bi bilo potrebno kanal in jaške ustrezno zavarovati pred vzgonom in erozijskim delovanjem voda. Slednje je toliko pomembnejše na mestih prečkanj vodotokov, kjer pride med gradnjo do posegov v dno in brežine vodotokov.

Opozoriti je potrebno tudi, da bi bilo za potrebe izgradnje iztočnega kanala potrebno ugotoviti lastništvo zemljišč in pridobiti ustrezna soglasja (predvsem služnost). V primeru izgradnje iztočnega kanala do lokacije 2 bi bil ta postopek bistveno bolj zapleten in dolgotrajen.

Poleg tega bo potrebno v nadaljevanju upoštevati, da bi po območju Nature 2000 (pSCI Dolina Vipave, SI3000226) potekala tako iztočni kanal do lokacije 1 kot do lokacije 2 in da se bi lokacija iztoka 1 nahajala v območju Nature 2000 (pSCI Dolina Vipave, SI3000226), lokacija iztoka 2 pa v neposredni bližini območja Nature 2000 (pSCI Kras, SI3000276 in SPA Kras, SI5000023).

izgub iz akumulacije že težko ocenjujemo. Povodje vodotoka Lijak je s svojimi 57.9 km² okvirno 3-krat večje od povodja Vrtojbe, kar lahko služi tudi kot indikator za razmerje sušnih pretokov.

Kljub odstopanjem, ki naredijo povodje Lijaka težko neposredno primerljivo s povodjem Vrtojbe, je hidrologija sušnih pretokov vodotoka Lijak dobra primerjava in indikator, da lahko Vrtojba v primeru sušnega obdobja popolnoma presahne.

1.5. ZAKLJUČKI IN POVZETKI ANALIZ

Na podlagi izvedenih analiz ugotavljamo, da sušni pretoki obeh recipientov: obstoječega recipienta – Vrtojbe in ciljnega recipienta – Vipave ne omogočajo mešalnega razmerja v okviru katerega bi lahko sprejeli mešanje neočiščenih komunalnih odpadnih voda, ki nastajajo sedaj ali bodo nastajale v okviru izvedbe ciljnega odvajanja in čiščenja odpadnih voda na čistilni napravi ob Vrtojbi.

Obstoječe stanje lahko opredelimo s tem, da se v šibak recipient (letni sušni pretoki redno pod 10 litrov na sekundo, če izvzamemo odpadne vode iz nepriključenih objektov) izliva nesorazmerno velika količina komunalne odpadne vode (v času meritve 45 l/s). S tem se sicer poveča vodnatost vodotoka Vrtojba, vendar je zaradi negativnih vplivov neočiščene odpadne vode mogoče pozitivne učinke povečane vodnatosti mogoče prepoznati le v obrežni vegetaciji.

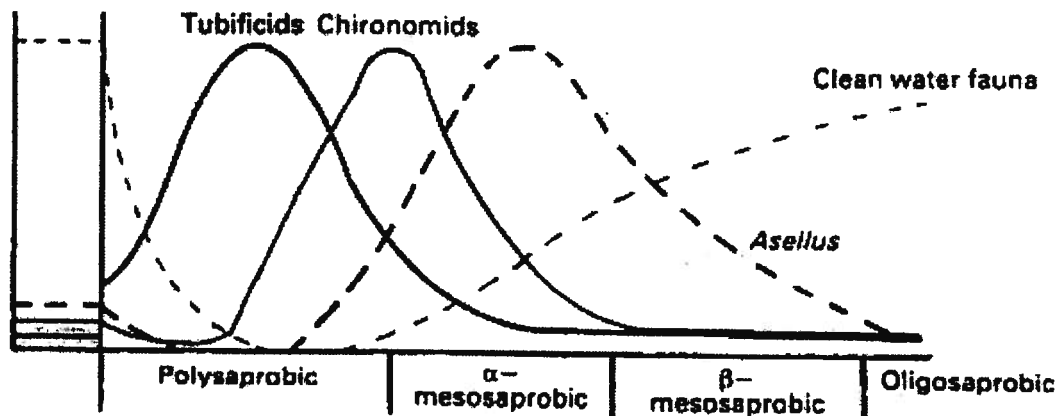
Ciljno stanje - po izvedbi sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda z izpustom odpadne vode v vodotok Vipava (pod Mirnom) – za ciljno stanje lahko ugotovimo, da je mešalno razmerje v primeru desetletnih sušnih pretokov, ki znašajo (izpust odpadnih voda $Q = 146.07$ l/s sušni+tuja voda; $Q = 94.16$ l/s sušni). Desetletni sušni pretoki na vodomerni postaji Miren znašajo 1,22 m³/s, kar pomeni 12% mešalno razmerje (sušni pretoki in tuje vode). V primeru izpusta odpadnih voda v reko Vipavo in priključitve preostalih objektov na kanalizacijski sistem se bo sušna hidrologija reke Vrtojbe močno spremenila, saj bodo sušni pretoki redno pod 10 l/s z možnostjo presušitve vodotoka v daljših sušnih obdobjih.

Zaključne ugotovitve:

- Mešalno razmerje odpadne vode je v primeru izpusta odpadnih voda v reko Vipavo (12% delež odpadnih in tujih voda v primeru 10-letne suše) izrazito boljše kot mešalno razmerje v primeru Vrtojbe, kjer bi lahko izpuščene odpadne vode predstavljale celo 100% vode v recipientu v primeru daljših sušnih obdobj.
- Glede na to, da bo po izvedbi čistilne naprave ob Vrtojbi izpuščena očiščena odpadna voda do zelo visoke stopnje čiščenja (denitrifikacija, defosfatizacija, ultrafiltracija), je pomen mešalnih razmerij v procesu odločanja izrazito omejen.
- Po izvedbi projekta izpusta očiščenih odpadnih voda neposredno v reko Vipavo, bi lahko bili hidrološki učinki s spremembo pretokov v vodotoku Vrtojba izrazito škodljivi, saj lahko vodotok v primeru sušnih obdobj tudi presahne.

Metodološki komentar:

Glede na to, da je bila študija naročena in izvedena v hidrološkem delu leta, ki je bil dokaj bogat s padavinami, ni bilo mogoče izvesti meritev sušnih pretokov po daljšem sušnem obdobju v reki Vrtojbi in verificirati sušnih pretokov reke Vipave na merilnem mestu Miren. Navedene analize bi dodatno zmanjšale negotovosti v navedeni študiji in izboljšale natančnost opredeljenih podatkov.

Slika 15: Spremembe v taksonomski sestavi organizmov in njihovi abundanci glede na saprobno stopnjo vodotoka (vir: Abel, 1996).

Glede na pojavljanje vrst bentoških nevretenčarjev ocenjujemo, da Vrtojba spada v četrty kakovostni razred ali polisaprobno stopnjo.

Na Vrtojbi v Rožni Dolini pod krožnim križiščem se izvaja tudi spremljanje kvalitete vode v okviru projekta »Spremljanje kvalitete voda v čezmejnem območju«, ki je bil izbran na razpisu Skupnega sklada za male projekte programa Phare CBS Slovenija/Italija 2002. Ugotovljeno je bilo (Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica, 2005), da Vrtojba močno izstopa po onesnaženosti s snovmi, značilnimi za komunalne vode. Določili so povišane vsebnosti nitritov, ortofosfatov, amonija, pa tudi detergentov in drugih organskih spojin značilnih za tovrstno onesnaženje, kot so kofein, maščobne kisline in druge. V vodotoku so bile prisotne tudi fekalne koliformne bakterije in streptokoki fekalnega izvora, ki so zanesljiv pokazatelj fekalnega onesnaženja vode (Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica, 2005).

2.2. OCENA VPLIVA IZPUSTA

Čistilna naprava bo zbirala odpadno vodo Nove Gorice, Rožne Doline, Šempetra, Vrtojbe, Mirna in Orehovelj. Območje v obstoječem stanju nima urejenega čiščenja odpadnih voda, zato se vsa odpadna voda izliva v vodotoke na območju. Slabo ekološko stanje Vrtojbe potrjujejo tudi rezultati ogleda na terenu (IV. kakovostni razred). Ekološko stanje Vipave pod izlivom Vrtojbe je zaradi redčenja boljše (II. kakovostni razred), vendar lahko z delovanjem čistilne naprave pričakujemo še dodatno izboljšanje.

Vrtojba je dolvodno od vtoka odpadnih voda praktično neprimerna za življenje rib. Tudi zavarovana primorska podust (*Chondrostoma genei*) trenutno v njej ni prisotna. Z obratovanjem čistilne naprave lahko pričakujemo izboljšanje kakovosti vode v Vrtojbi, ki bi lahko vodilo do ponovnega naseljevanja rib.

Predvidena čistilna naprava je projektirana z najnovejšimi tehnologijami, ki bodo zmanjšale možnost izpada delovanja čistilne naprave in s tem zmanjšale možnost onesnaženja vodotoka, v katerega se bo izpuščala očiščena voda. Predvideno je tudi terciarno čiščenje, ki bo vodo razbremenilo hranilnih snovi.

Kot je bilo ugotovljeno v hidrološko – hidravličnem delu poročila, predstavljajo komunalne odpadne vode, ki se izlivajo v Vrtojbo, velik prispevek h količini vode v vodotoku. V primeru izpuščanja očiščene odpadne vode v Vipavo bi se lahko zgodilo, da bi v Vrtojbi v sušnem obdobju prišlo do presahnitve in do prekinitve zveznosti vodotoka in s tem do negativnega vpliva na vrste, vezane na vodno okolje. Mešalno razmerje odpadne vode je v primeru izpusta odpadnih voda v reko Vipavo sicer res boljše kot mešalno razmerje v primeru izpusta v Vrtojbo, vendar je čistilna naprava projektirana s terciarno stopnjo čiščenja in ultrafiltracijo, kar zagotavlja visoko kakovost vode na iztoku. Tehnologija zagotavlja zelo nizko verjetnost

izpada delovanja, s tem pa je tudi možnost onesnaženja vodotoka zelo majhna. Po našem mnenju bi bilo primerneje sprejeti tveganje in izvesti iztok iz čistilne naprave v Vrtojbo na sami lokaciji ČN in s tem upoštevati okoljske cilje Vodne direktive (Water Framework Directive 2000/60/EC). Izpust očiščene odpadne vode v Vrtojbo pomeni hkrati upoštevanje 7. člena Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08), Programa upravljanja območij Natura 2000 in 23. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, Odločba US 13.03.2008, 96/08, 36/09), saj bo le v primeru izvedbe iztoka v Vrtojbo ohranjen habitat kvalifikacijskih in zavarovanih živalskih vrst in omogočena povezanost habitatov populacij.

3. VIRI

- Abel P. D. 1996. Water Pollution Biology. Taylor & Francis, 286 str.
- ARSO, Podatkovni viri – podzemne vode – lokacije merilnih mest podzemnih voda
- ARSO, Podatkovni viri – vode – arhiv podatkov za vodomerne postaje na vodotokih
- Atlas okolja, MOP-ARSO, gis.arso.gov.si, citirano: oktober 2009.
- Geopedia – interaktivni spletni atlas in zemljevid Slovenije, www.geopedia.si, citirano: oktober 2009.
- Geopedia. Dostopno na spletu: <http://www.geopedia.si/>
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), julij 2007. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2005.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), junij 2008. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2006.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), junij 2006. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2004.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), september 2005. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2003.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), september 2004. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2002.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), julij 2003. Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2001.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO). Monitoring kakovosti površinskih vodotokov v Sloveniji v letu 2000.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), marec 2008. Kakovost voda v Sloveniji.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), januar 2009. Metodologija vrednotenja ekološkega stanja rek s fitobentosom in makrofiti.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), januar 2009. Metodologija vzorčenja in laboratorijske obdelave vzorcev za vrednotenje ekološkega stanja rek s fitobentosom in makrofiti.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), januar 2009. Metodologija vzorčenja in laboratorijske obdelave vzorcev za vrednotenje ekološkega stanja rek z bentoškimi nevretenčarji.
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), januar 2009. Metodologija vrednotenja ekološkega stanja rek z bentoškimi nevretenčarji.
- MOP, IJSVO – Poročanje o izvajanju javne službe odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih in padavinskih voda (www.ijsvo.si).

Ocena vpliva izpusta iz čistilnih naprav ob Vrtojbi na Vipavo

Zaradi predvidenih/izgrajenih čistilnih naprav v porečju reke Vipave (Vipava, Ajdovščina, Branik, Ozeljan, Renče, Velike Žablje ter Prvačina) je smiselno pričakovati, da se bodo v reko Vipavo iztekale velike količine očiščene vode. Glede na predvidene tehnologije novih čistilnih naprav (zgoraj opisane), bo kljub visoki stopnji čiščenja odpadne vode, lahko prihajalo do občasnih prekoračitev parametrov (BPK₅, KPK, TKN itd.), zaradi uhajanja suspendiranih snovi v izpust. Takšne občasne prekoračitve parametrov lahko povečajo začasno obremenitev reke Vipave.

S kemijskega vidika (KPK, BPK₅, amonij) je reka Vipava malo obremenjena, v primerjavi z drugima dvema rekama (Soča in Nadiža) pa bolj obremenjena. Kemijsko stanje omenjenih rek (Soča in Nadiža) je dobro z visoko stopnjo zaupanja, kemijsko stanje reke Vipave je prav tako dobro, vendar je stopnja zaupanja srednja. To gre verjetno pripisati trenutnemu stanju na nekaterih predelih reke Vipave. Na teh predelih se v Vipavo izlivajo odpadne vode iz kanalizacije, ne da bi bile te predhodno očiščene. Z izgradnjo čistilnih naprav pričakujemo, da se bo stanje reke izboljšalo, kajti voda bo pred izpustom v reko očiščena in jo bo tako manj obremenjevala. Kljub čistilnim napravam pa, kot je bilo že omenjeno, lahko pride do začasnih povišanj v obremenitvi izpusta in s tem obremenitvi reke Vipave.

V primeru izgradnje naprave tipa MBR ob Vrtojbi bi lahko potok Vrtojba, v katerega se bodo iztekale očiščene vode iz te naprave, pozitivno učinkoval na reko Vipavo. Po vseh predvidevanjih bo izpust iz MBR čistilne naprave (ČN ob Vrtojbi) tisti, ki bo redno zagotavljal visoko stopnjo čiščenja in veliko količino s kisikom nasičene čiste vode (vsebnost O₂ nad 5 mg/l), brez začasnih povečanj obremenitve reke. Očiščena voda iz MBR čistilne naprave lahko dosega takšno stopnjo, da je primerna za ponovno uporabo. V takšnem primeru bi lahko pretok Vrtojbe, ki bi vseboval velike količine vode z visoko stopnjo očiščanja, dodatno razredčil koncentracijo BPK₅, KPK in drugih snovi in verjetno na tak način zmanjšal obremenitev reke Vipave. S tem bi se lahko izboljšalo kemijsko stanje Vipave iz srednje stopnje zaupanja v visoko stopnjo zaupanja.